

Monumentnummer*: 519970

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 23 april 2002
Kadaster deel/nr 82645/191

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Moergestel		Oisterwijk		Noord-Brabant			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Kerkstraat	13			5066 AS	Moergestel		
Kerkstraat	15			5066 AS	Moergestel		
Kadastrale gemeente*		Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel	
Moergestel		A				3940	

Omschrijving**

Inleiding

R.K. KERK uit het interbellum met XVIe-eeuwse TOREN. Aan de rond 1500 tot stand gekomen laatgotische toren van de in 1931 gesloopte dorpskerk van Sint Jan de Doper is naar tekeningen van H.W. Valk een eenbeukige kruiskerk aangebouwd, in een mengeling van Streekeigen Ambachtelijk-traditionele vormen en Neogotiek.

Omschrijving

De toren is een fraai bouwwerk uit omstreeks 1500, behorend tot de Kempische school, verwant aan de toren van Hilvarenbeek, met rijke toepassing van natuursteen, dubbele steunberen en uitgemetselde traptoren. De toren heeft een hoge, van vier- tot achtkant ingesnoerde spits. Eenbeukige kruiskerk met smaller en lager koor en nevenruimten, opgetrokken uit imitatie handvorm kloostermoppen met spaarzaam gebruik van Römer tufsteen, met leien zadeldaken. Het schip telt zes vakken, het koor heeft een vak en een viertiende sluiting. Het schip heeft links en rechts van de toren in het eerste vak laag doorgetrokken kapellen met lessenaarsdaken. Deze kapellen worden aan de oostzijde afgesloten door getrapte schildmuren, die de overgang vormen naar de schipwanden. Deze hebben in de volgende drie vakken smalle spitsboogramen met vorktracering in aan de Kempense laatgotiek

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

ontleende topgeveltjes met steekkappen, geflankeerd door forse getrapte steunberen met ezelsruggen. De twee vakken nabij de transeptarmen gaan schuil achter nevenruimten met aan het schip aangekapte lessenaarsdaken en gevels met vlechtingen. Het smallere en lagere koor is aan de noord- en zuidzijde ingesloten door de transeptarmen en de sacristie. De transeptarmen hebben topgevels met vlechtingen en spitsboogramen met vierdelige vorktraceringen. Op de scheiding tussen koor en schip een bakstenen klokkengevel. De koorsluiting heeft versneden steunberen en hoge spitsboogramen met vorktraceringen. De sacristie aan de noordzijde heeft een zadeldak en topgevels met vlechtingen en is door een plat afgedekte ruimte met het koor verbonden. In de oostgevel vijf gekoppelde tudorboogramen.

Het inwendige is uitgevoerd in schoon metselwerk. Het schip heeft rechte zijmuren, vanwaaruit hoge paraboolbogen in baksteen opgaan, die meloenvormige gewelven dragen waarin met hoge steekkappen de spitsboogramen zijn uitgesneden. De gewelfvelden tonen afwisseling van liggende en op hun kant gemetselde moppen. Aan de westzijde zijn de forse steunberen van de toren in de kerkruimte zichtbaar. De vijfde travee van het schip gaat door middel van een spitsboog over in de nevenruimten ten westen van het transept, de zesde travee sluit door schuingeplaatste muren met een spitsboog aan op de triomfboog, die boven een brede spitsboog twee smalle blindnissen heeft. Het koor heeft in de eerste vierkante met een koepelgewelf overkluiste travee brede spitsbogen, die openen naar de transeptarmen. De koorsluiting heeft een graatgewelf. De transeptarmen zijn overwelfd met graatgewelven en hebben aan de oostzijde een altaarnis met spitstongewelf. Het inwendige is typerend voor de wijze waarop Valk de expressionistische baksteenvormen uit zijn eerste periode mengt met traditionele neomiddeleeuwse baksteenvormen. Door de ingenieuze, vloeiende gewelfvormen rondom transept en koor realiseert hij zijn ideaal van de Christocentrische kruiskerk met ongebroken zicht op het altaar, ook voor de gelovigen in de kruisarmen. In de kerk een aantal kunstwerken: beelden van St. Rochus en St. Jan de Doper, vermoedelijk XVIe-eeuws; beeldje van St. Ermelindus (Everlijn); schilderij op doek van St. Joris, Zuidnederlands XVIIe-eeuws; vroeg XIXe-eeuwse beelden van Ambrosius en andere kerkvaders.

Waardering

De kerk met toren is van algemeen belang. Het kerkgebouw heeft cultuurhistorische waarde als bijzondere uitdrukking van de geestelijke ontwikkeling van het katholicisme in het Interbellum en de typologische ontwikkeling van de Christocentrische volkskerk. Het gebouw heeft architectuurhistorische waarde vanwege het belang voor de geschiedenis van de bouwtechniek met name het bijzondere materiaalgebruik van de gewelven en markeert in het werk van de architect de overgang van expressionistische naar traditionele, middeleeuwse vormen, aansluitend aan de rijk uitgevoerde laatgotische toren. De kerk heeft kunsthistorisch belang vanwege de aanwezige kunstwerken. Het gebouw heeft ensemblewaarde vanwege de situering, verbonden met de ontwikkeling van het dorp. Het is gaaf bewaard gebleven.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Kerk

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument